

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

2018. ГОДИНА

СА

ПЛАНОМ РАДА

2019. ГОДИНА

УДРУЖЕЊЕ
ОГЊЕНА
МАРИЈА
ЛИВАЊСКА

Епископ бихаћко-петровачки Сергије

КРАЈИНА ЈЕ НАШЕ КОСОВО

У времену када заборављамо себе, своје коријене и свој идентитет, поразно је да чувамо само оно што нам се отворено напада. Оно што нам се отворено не напада, ми као да заборављамо, као да потискујемо из сјећања, иако добро знамо да „тиха вода бријег рони“.

Тако је са Крајином, која је одувјек чувала друге, а данас је на маргини нашег постојања. Крајина је као остарјела и брижна старица коју су, чини се, и властита дјеца заборавила.

Кости наших предака разасуте су широм Крајине. Нема ниједне стопе ове мученичке земље на којој није проливена крв у борби за постојање, а то је и данас наша једина мисао – да опстанемо, да нас има тамо гдје нас је одувјек било. Демографски суноврат, са којим смо суочени непуне три деценије, пријети да Крајину избрише са мапе српског животног простора. Тамо гдје смо сваком злу одолијевали вијековима, за протекле три деценије смо доведени на ивицу егзистенције. Постајемо мањина у сопственој земљи, странци на родном огњишту...

Да илуструјем. У односу на 1991. годину у Бихаћу нас је мање за више од 13 хиљада, у Санском Мосту готово 20 хиљада, док нас је на подручју Ливна свега 438 од предратних готово четири хиљаде; на подручју Кључа нема нас ни хиљаду, у Босанској Крупи нас је осам пута мање него прије тридесет година, док је иста или слична ситуација у другим градовима и селима наше страдалне Епархије. Статистика, у овом случају, јесте наше најцрње огледало у којем се осликава дубина нашег понора.

Ми овдје нисмо од јуче, већ од памтивјека. О томе најбоље свједоче светиње којима се дичимо. Древни Рмањ, тихи свједок нашег трајања, данас се налази на мети оних који би да га нема. Нове кадије, са истим ариинима као у отоманско доба, урушавају нашу духовну стечевину.

На стратиштима, Шушњару и Гаравицама, на којима почивају наши преци, убијени злочиначком руком, није нам дозвољено ни да подигнемо спомен-храмове, који би нас довијека опомињали на њихову жртву.

Зато је Рмањ наша Грачаница, Веселиње наши Дечани, Бихаћ наш Призрен, Ливно наш Ораховац, Дрвар наш Звечан, Гаравице наш Газиместан...

Господ нас није довео у историју да бисмо били пуки посматрачи властите националне пропасти, већ да се сложимо, обожимо и умножимо, како бисмо себе сачували у Крајини, како бисмо је предали онима који ће доћи послје нас. Све наше очи упрте су у Српску и Србију, у Бањалуку и Београд, у њихове грађане, у њихове институције. Наша је нада у Господу, а вјера у братску помоћ не умире. Све док трајемо борићемо се за Крајину, ми који у њој живимо, али је братска помоћ од судбинског значаја, како не бисмо остали без колијевке.

Опustoшена ратовима, Крајина не смије остати пуста, јер много је оних који јој дугују сопствени идентитет, сачуван у много тежим и суровијим временима. Зато не смијемо одустати од борбе за наше право у нашој Крајини, за наше постојање на нашој дједовини.

Ако заборавимо Крајину, изгубићемо сами себе. Онда ће Крајина бити наш крај, а не почетак, као што је то увијек бивала.

*Ако заборавимо Ћопића, кога ћемо се сјећати?
Ако презремо Принципа, слободу нећемо имати!
Ако изгубимо Рмањ, ни Студеница нам више неће бити иста!
Ако се одрекнемо Крајине, бићемо нико и ништа у вијекове!*

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА ПЕРИОД 1. ЈАНУАР - 31. ДЕЦЕМБАР 2018. ГОДИНЕ

Извештајна, 2018. година, обележена је радом на реализацији активности предвиђених Планом рада, који је усвојен на Скупштини Удружења Огњена Марија Ливањска.

Мисију и циљеве на којима је утемељено, Удружење остварује дефинисањем низа појединачних активности и пројеката и старањем за њихово извршење, обухваћених кроз области:

- ✓ очувања историске свести, културе, традиције, верске и сакралне баштине Срба на подручју града Ливна и села Ливањског поља и
- ✓ праћења стања и подстицање надлежних институција ка побољшању услова живота српског живља на том подручју.

Као што је установљено досадашњом праксом, реализација планираних активности Удружења одвијала се у координацији са Епархијом бихаћко-петровачком управама црквених општина на подручју Ливањског поља, као и у оквирима расположивих ресурса и реалних могућности Удружења.

Својим активностима, које се крећу у оквиру планираних задатака, било да је реч о дугорочним или једногодишњим, Удружење настоји да:

- активним доприносом и примером укаже на нужност заштите српске баштине на локалном подручју (у нашем случају Ливно и Ливањско поље);
- пробуди интерес ливањских Срба и њихових потомака за чланство у Удружењу, а ради формирања шире базе интелектуалних и материјалних капацитета ради успешне реализације пројеката дефинисаних од стране орагана Удружења;
- оствари сарадњу са другим завичајним удружењима, која спроводе сличне акције, како би се координирано деловало према државним институцијама у правцу подизања степена заштите целокупне српске баштине и на подручју ван Републике Србије.

Чланство

Током 2018. године евидентирано је 9 нових пријава за чланство, тако да је на крају 2018. године Удружење бројало укупно 385 чланова. Највећи број чланова, око 70%, је из Србије.

Пред Удружењем и даље стоји обавеза проналажења мотивационог приступа привлачењу нових чланова, нарочито оних из редова млађе популације, који би проактивним деловањем допринели ефикаснијем и дугорочном раду Удружења.

Органи управљања

Скупштина Удружења

Осма седница Скупштине Удружења одржана је 21. априла 2018. у сали ресторана “Книн” на Новом Београду. Скуп су благословили свештеници: Мирко Јамеџија, Жељко Ђурица и Немања Бошковић, а чланове и госте је поздравио Никола Петровић, председник Удружења.

Скупштина је верификовала пријем у чланство нових чланова и усвојила предлоге Управног одбора:

- ✓ Записник о раду Седме редовне Скупштине,
- ✓ Годишњи извештај о раду са финансијским извештајем за 2017. годину,
- ✓ План рада за 2018. годину,
- ✓ Одлуку о избору чланова Управног одбора за мандатни период од две године,
- ✓ Одлуку о додели плакета Удружења ОМЛ.

На Скупштини се разговарало о новим активностима које би могле допринети бољем положају ливањских Срба, активнијем укључењу у решавање питања од интереса за живот српске заједнице, као и омасовљавању чланства Удружења.

Имајући у виду околност да је Удружење навршило пет година од оснивања, члановима и широј јавности предочен је збирни извештај о раду Удружења од оснивања.

За посебан и континуирани допринос раду Удружења и реализацији програмских активности, установљена је Плакета Удружења ОМЛ, која је додељена: Јовану Пјешчићу из Београда, Ненаду Лилићу из Канаде, Синиши Видовићу из Бања Луке и Мирославу и Николи Чулићу из САД.

Према одлуци Скупштине, састав Управног одбора Удружења за наредни мандатни период чине: Гордана Достанић, Дијана Ковачић, Милош Дамњановић, Љиљана Радић, Жељко Росић, Владимир Маљковић, Синиша Јагодић и Аљоша Вулета. Члан Управног одбора, по функцији, је председник Удружења, Никола Петровић.

Након формалног дела, чланови Удружења, њихови гости и пријатељи наставили су дружење уз краћи културно-уметнички програм у коме су учествовали: рецитатори и певачка група Правно-пословне школе – по програму вероучитељице Невене Антошин; инструментална музичка група из Сурчина; проф. др Никола Рамић; Група „Губин“, а приказан је и краћи документарни филм о млиновима ливањског поља који је снимео и припремио Миле Вујчић. Водитељ програма била је Јована Радић.

Свечана атмосфера била је прави амбијент и прилика да се Удружење захвали оцу Жељку Ђурици на шеснаестогодишњем службовању у парохијама лијевањској, губинској, врбичкој и црнолушкој, као и на активном доприносу раду Удружења од његовог оснивања. У знак захвалности, а за сећање на службовање у Ливну оцу Жељку је уручена уметничка слика, уље на платну са мотивом Ливна.

Управни одбор

На конститутивној седници новоизабраног Управног одбора, за председника УО поново је изабрана Гордана Достанић.

Током извештајне године одржано је 20 састанка Управног одбора, пуног и ужег састава на којима се расправљало и одлучивало о:

- ✓ Предлогу Годишњег извештаја за 2017. годину;
- ✓ Плану рада за 2018. годину;
- ✓ приоритетима и начину реализације задатака постављених годишњим планом;
- ✓ избору идејних решења за поједине пројекте;
- ✓ избору добављача материјала, као и извођача радова према прибављеним и разматраним понудама;
- ✓ елементима уговарања послова;
- ✓ стању радова на терену;
- ✓ начину информисања чланства о актуелним догађајима;
- ✓ организацији изложби о животу ливањских Срба, у више градова;
- ✓ промоцијама књига (Буда Симоновића *Огњена Марија ливањска* и Бранка Докића и Радована Јовића *Срби Ливањског поља-просветно-духовна заоставштина*);
- ✓ финансијским питањима Удружења;
- ✓ координацији активности између Удружења, СПЦО Лијевно у Ливну и надлежне Епархије;
- ✓ учешћу на конкурсима за финансирање пројектата расписаним од стране органа Републике Србије, Републике Српске и Босне и Херцеговине и сл.

Чланови Управног одбора исказују високу одговорност за рад Удружења.

Председник Удружења

Никола Петровић је за Председника Удружења реизабран на мандат од четири године, на Седмој седници Скупштине, 2017. године. У складу са статутарним овлашћењима заступао је и представљао Удружење у јавности и пред надлежним органима.

Током извештајне године присуствовао је на 19 састанка Управног одбора, активно био укључен у све пројекте и активности Удружења, а непосредно се ангажовао на активностима у вези са:

- ✓ одржавањем парастоса на Спомен-гробљу на Барјаку,
- ✓ организовањем народног збора у Врбици,
- ✓ одржавањем православног гробља у Челебићу,
- ✓ пружања помоћи повратницима
- ✓ набавци и подели божјићних пакетића исл.

Његова посвећеност раду Удружења и снажан ентузијазам дају ноту раду Удружења.

Планирано - извршено

Божјићно и васкршње даривање

Божјић 2018. године

Бадњи дан и Божјић прослављени су свечано у свим парохијама на подручју од Ливна до Пеуља. Бадњи дан је освануо Светом Литургијом која је служена у цркви Успења Пресвете Богородице у Губину. Након Свете Литургије, испред храма је свечано освећен бадњак, а запаљен је у порти цркве у вечерњим сатима. Народ се дуго задржао на дружењу у парохијском дому.

Празнична служба и паљење бадњака одржано је и у врбичкој цркви Силаска Светог Духа на Апостоле, цркви Светог Пророка Илије у Црном Лугу, као и у ливањској цркви Успења Пресвете Богородице, где је служена и Света Литургија на сам дан Божјића.

Радост прославе рођења Христовог пратила је и традиционална активност Удружења која се односи на даривање деце и самохраних старачких домаћинстава, а која започиње током децембра прикупљањем прилога и куповином поклона. За успешност ове акције захвални смо дародавцима.

Дарови деци – Божјићни пакетићи су припремљени за сву децу српске националности на подручју Ливањске и Црнолушке парохије, као и одрђени броју деце са подручја Гламоча и Купреса. Чланице Удружења из Подружнице Бања Лука, Љиља Лаганин и Зора Арнаут, брижљиво одабирају поклоне, према узрасту и полу, пакују их и допремају до Ливна. Захваљујемо им се на несебичном труду.

Дарови старима – Дарове у основним животним намирницама добило је четрдесетак старачких домаћинстава лошег материјално-финасијског стања. Пакети су допремљени у ливањску цркву и подељени по респореду који је утврдио отац Предраг.

Васкрс 2018. године

Од Лазареве суботе до Васкршњег уторка у православним храмовима парохија на подручју Ливна и Грахова одржана су богослужења.

УДРУЖЕЊЕ ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА

Радост Васкрса ушала је у све православне домове, а представници Удружења су радосне празничне дане провели са парохијанима лијевањских парохија дарујући најмлађе пригодним поклонима прибављеним средствима приложника. Дарови су уручени и деци купрешких села Равно и Малован.

Подружнице и сеоски одбори

Планом за 2018. годину предвиђен је наставак активности у области проширења чланства Удружења, између осталог и путем оснивања подружница у градовима са већом концентрацијом становништва пореклом са подручија од Ливна до Грахова. Због слабог интереса за учлањавањем, ни ове године није основана ни једна нова подружница, нити сеоски одбор.

Подружнице

Удружење има три подружнице: Бања Лука, Товаришево-Обровац и Нови Сад.

Подружница Бања Лука

Чланове Одбора Подружнице Бања Лука и у извештајној години чинили су: Јовица Буловић, председник, др Никола Лаганин, Весна Катић-Козић, Младен Ждеро, Ранко Ждеро, Ранко Пажин, Бранко Лаганин, Милован Лаганин и Бошко Бошковић.

У организацији ове Подружнице одржано је молитвено сећање-парастос ливањским Србима страдалим на Огњену Марију 1941.године (више у делу Извештаја који се односи на сећање на жртве).

Подружница Товаришево-Обровац

Ни међу члановима Одбора Подружнице Товаришево није било промена, те су га чинили: Јован Козомара – председник; Ђорђе Козомора; Слободан Рикић; Зорица Вуковљак; Милан Козомора; Милош Вуковљак, Јован Ранисављев; Симо Огњановић; Милан Шуња и Милан Козомора.

Подружница Нови Сад

На оснивачком скупу Подружнице Нови Сад изабран је Одбор који је и у 2018. години функционисао у истом саставу: Сава Шуња – председник, Бранко Вујчић, Соња Давидивић, Дарио Броћета и отац Велимир Врућинић.

Током извештајне године Подружница Нови Сад организовала је молитвено сећање на страдале ливањске Србе у данима око Огњене Марије 1941. године.

Председник Одбора Подружнице, уз сагласност УО Удружења, сарађује са Савезом крајишких удружења, као и Завичајним удружењем Лијевњана и Граховљана из Бачког

Јарка и присуствује, у својству представника Удружења, састанцима и догађајима у организацији ових, али и других асоцијација, а у вези питања која се односе и на житеље и расељена лица са подручја Ливна, питања некретнина и сл.

Сеоски одбори, села Ливањског поља и одржавање православних гробља

Поред одбора Челебић, одбора Радановци, одбор Рујани, активних претходних година, у 2018. години, активиран и одбор села Губер.

Одбор Челебић

Чланови Одбора Челебић и ове, као и претходних година, били су, пре свег, ангажовани на:

- ✓ организацији парастоса на спомен-гробљу Барјак,
- ✓ одржавању гробља на Барјаку, као и сеоског православног гробља и
- ✓ одржавању народног збора у Врбици.

Одбор је одржао састанак 16. септембра 2018. године и разматрао и договорио поступке у вези са:

- ✓ даљим начином рада Одбора,
- ✓ одржавањем и ограђивањем православног гробља са изградњом капеле и
- ✓ одржавањем и завршетком радова на обнови спомен гробља на Барјаку.

На Спомен-гробљу Барјак током 2018. године није било нових радова. Поименични списак цивила из Челебића, Бојмуната и Радановаца страдалих лета 1941. године од стране усташа, сачињен је у намери да се током 2018. године уклеше на унутрашњој страни споменика на Барјаку. Овај задатак није извршен и преноси се на наредни период.

У вези спомен плоче са именима српских војника из Челебића, страдалих на одбрани села у грађанском рату деведесетих година, коју су сачинила неколицина Челебићана и поставили је подно споменика на Барјаку, а која је девестирана 2017. године, постигнут је начелни договор да се, у наредном периоду, постави у гробљанској капели чија се изградња планира на православном гробљу. Иначе, кривце за рушење спомен плоче надлежни органи Ливна нису пронашли.

Одбор Рујани

Мото расејаних Рујанчана „У јесен се радо враћам“, и ове године је мотивисао одбор села Рујани да организује посету Рујанима. Дан уочи славе цркве Покрова Пресвете Богородице, у Доњим Рујанима су се окупили Рујанчани и њихове комшије и пријатељи да присуствују освећењу храма који је донацијама обнављан више година.

Свечани чин освећења предводио је Његово Преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије, уз саслужење свештеника: протојереја-ставрофора Жељка Ђурице (Епархија зворничко-тузланска), протонамесника Срђана Белензаде, Милоша Црепуље и Митра Керлеца, презвитера Савка Плавшића, ђакона Немање Рељића и Дејана Грчића. Кумови при освећењу храма били су Драгомир и Александра Бошковић. Владика Сергије је беседом поздравио стотинак присутних верника, похвалио њихову храброст и борбу за опстанак, борбу за Православље у овом мученом и пострадалом крају. Нагласио је да иако у Доњим и Горњим Рујанима нема српског живља, јер су они, после векова живота на овом простору, избрисани последњим ратовима и погромом над Србима, битна је нада и молитва у Бога који нас није оставио, и Њему се молимо да се на овим просторима обнови живот, уз молитвено заступништво и помоћ наших светих Мученика. Владика је истакао и да су наши страдали преци истински свети мученици, те да је на претходном заседању Светог Архијерејског Сабора СПЦ покренуо поступак њихове канонизације и уврштавања у календар светих.

Његово Преосвештенство је уручио плакете и захвалнице онима који су својим трудом и прилозима допринели последњу обнову рујанске цркве, два пута рушене и два пута обнављане.

Након богослужења приређена је трпеза љубави у порту губинске цркве Успења Пресвете Богородице, а то славље су увеличали чланови обновљеног Српског културно-уметничког друштва Гаврило Принцип из Босанског Грахова. За кума славе следеће, 2019. године, јавио се Дејан Козомара, пореклом из Биле и Рујана.

Покрову у Рујанима присуствовали су и државни и локални представници: Миодраг Линта, народни посланик у Скупштини Републике Србије и председник скупштинског одбора за дијаспору и Србе у региону; Василија Броћета, министар рада, здравства, социјалне заштите и прогнаних Кантона 10 и Душко Радун, начелник општине Босанско Грахово.

Одбор Губер

Губерани редовно организују акције сређивања сеоског православног гробља, личним ангажовањем, без формално основаног сеоског одбора при Удружењу. Исто су учинили и 2018. године, али су том приликом предузели и додатне активности. Костатовано је да је оградни зид гробља у врло лошем стању и да је потребно да се санира или да се изгради нови зид. У том циљу формиран је одбор села Губер у саставу: Боро Пажин (Ливно), Раде Пажин (Нови Сад), Ненад Радета и Бранко Лаганин (Бања Лука) и Покрајац Душко (Београд). У раду Одбора учествује и отац Мирко Јамеџија, док је за административне послове задужења Дијана Ковачић (Београд). Задатак одбора је да води све послове на реализацији овог пројекта, почев од израде предлога решења, прикупљања понуда за извођење радова, прикупљања прилога, као и надгледања извођења грађевинских и других радова.

Уколико се обезбеде потребна средства, која по процени за изградњу новог зида износе око 20.000 евра, радови ће почети у 2019. години. Апелујемо на потомке Губерана да прилозима помогну оргађивање и уређење гробља.

Радановци

Радановчани, путем инфраструктуре и органа Удружења, више година уназад реализују фазни пројекат уређења гробља Кусача, као и прилазног пута гробљу. На овом пројекту није било нових активности у 2018. години.

Парохија губинска

Села Парохије Губин немају формиран одбор у оквиру Удружења, те прославу Убруса, црквене славе, организује управа СПЦО Губин.

На иницијативу парохијана, у 2018. години је покренута акција изградње конака у порти губинске цркве. Удружење Огњена Марија Ливањска није непосредни носилац активности, али пружа инфраструктурну и институционалну подршку овом пројекту, који је благословио Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије. Према пројекту, конак ће се састојати од сале са кухињом, у приземљу, и више соба за преноћиште, на спрату. Укупна процењена вредност радова на изградњи конака износи преко 100.000 евра, од чега се на изливање темеља, према прихваћеној понуди Сепарације Пржине доо, односи 23.500 евра. Радови на изградњи темеља Конака започети су уочи Васкршњих празника 2018. године, завршени у мају, а на Убрус 2018. године темељи су освештани.

Вођење послова изградње Конака и надзор над радовима вршиће одбор у саставу: отац Предраг Црепуља, парох губински; Милан Вуковљак; Лазо Пјачин; Недељко Вуковљак и Милош Дамњановић (испред УО Удружења ОМЛ), док су за прикупљање добровољних прилога и донација задужени: отац Предраг Црепуља; Мирко Ињац; Жељко Росић; Недељко Вуковљак Баћа; Синиша Добрица и Милован Маљковић Џими.

Застиње

Како смо већ известили, прва фаза радова на изради оградног зида на гробљу у Застињу, завршена је изградњом 120 метара зида са северо-источне, источне и југо-источне стране. Крајем 2018. године изведени су радови у оквиру друге фазе, којом је ограђен већи део западног и северозападног дела гробља. Изграђен је нови бетонски зид, ојачан гвозденом арматуром. Радови су највећим делом финансирани прилозима. У наредном периоду предстоје радови на санацији преосталих делова северног и јужног зида.

Удружење Огњена Марија Ливањска подржава реализацију овог пројекта, те је на интернет страници Удружења објављен апел потомцима да се одазову овој акцији давањем прилога у складу са могућностима како би се гробови предака обезбедили од упада животиња, а споменици заштитли од урушавања.

Лиштани

Православно гробље у Лиштанима, које се налази непосредно уз ромокатоличко, потомци одржавају личним ангажовањем.

Прилука

Гробље у Прилуци, које чува сећање на прилушке православне родове: Ерцег, Љубоја и Михајло, редовно се одржава ангажовањем чланова породице Ерцег који живе у иностранству.

Голињево

Село Голињево нема формиран одбор јер се међу члановима Удружења не налазе потомци овог страдалног села у коме од 1941. године нема Срба.

Радове на одржавању гробља у црквишта воде Парохија лијевањска и Удружење ОМЛ.

Удружење је током 2018. године започело и акцију обнове гробљанске цркве, прилозима оних који разумеју и поштују потребу очувања српске сакралне баштине. Позив приложницима и даље је актуелан. Црква у Голињеву је спаљена током Другог светског рата. Да удахнемо живот живе цркве у овај страдални храм, опоменули су нас његови зидови који су усправно одолевали времену и људима. Тако је, 2018. године, започета и завршена прва фаза обнове ове православне светиње, која се односила на: укровљавање и уградњу врата и прозора.

Овом елементарном обновом, голињевска црква је достојанствено дочекала први септембарски дан 2018. године, када је у њој, после 77 година, поново служена Света Литургија. Пред десетак верника, уз пароха лијевањског, оца Предрага Црепуље, Свету Литургију су служили и протојереј-ставрофор Жељко Ђурица, некадашњи парох лијевањски, као и игуман Серафим, старешина манастира Кацапун код Владичиног Хана.

Радови по пројектима који се спроводе фазно

У планским активностима обнове, заштите и доградње српских верских и сакралних објеката, Удружење је за 2018. годину предвидело израду и фазну реализацију следећих пројеката:

- реконструкција и завршетак Спомен-капеле;
- уређење спомен-гробља на Барјаку;
- обнова цркве Успења Пресвете Богородице у Ливну;
- обнова цркве у Голињеву;
- обнова споменика у Чапразлијама.

Спомен-капела (костурница) у Ливну

Када је реч о реконструкцији и завршетку Спомен-капеле Свете Великомученице Марине, радовима на осликавању-фрескописању пројекат је приведен крају. Преостали су само одређени послови који се односе на уређење унутрашњости.

У наредном периоду очекује се одлука Епархије бихаћко-петровачке о освећењу Спомен-костурнице.

Спомен-гробље на Барјаку

Како је већ наведено у делу Извештаја који се односи на Одбор Челебић, спомен-плоча са именима страдалих 1941. године, на јами Бикуши и у челебићкој школи, је задатак који се преноси на наредни период.

Парохијски дом у Врбици

Када је реч о парохијском дому у Врбици, током 2018. године планирани су радови на санацији крова и влаге која долази од оштећења на крову. Потребу за хитном интервенцијом условило је невреме које је нанело додатна оштећења на цркви и парохијском дому. Ветар је подигао део црепа на парохијском дому чиме је падавинама директно угрожена кровна конструкција и таван. Такође, на цркви је оборен крст са звоника и срушена је једна икона са иконостаса.

Због хитности санације, Удружење је апеловало на парохијане села: Челебић, Бојмунте, Радановци, Врбица, Богдаше и Бастасе, али и друге људе, да помогну на начин који је примерен њиховим могућностима.

Током октобра сагледано је који су радови неопходни, затим су прикљене понуде за реконструкцију крова, и извршен избор најповољније понуде (понуда Весе Катића из Богдаша, на износ од 5323 КМ, са укљученим материјалом.

Радови су изведени од 13.-20.11.2018. године, а обухватили су:

- скидање црепа са крова
- скидање летви са свих рогова и преглед рогова;
- малтерисање димњака и опшивање лимом;
- бетонирање окапнице целом дужином обе ластавице;
- подашчавање крова, прекривање фолијом подлетве и летве;
- враћање црепа, постављање постојећег громобрана, причвршћивање капа крова шрафовима,
- поправка и учвршћивање олука.

Обзиром да су радови вршени у тешким временским условима, није било могуће извести и радове на делу крова на бочној страни објекта (на остави), што ће бити завршено на пролеће 2019. године.

Један број парохијана Парохије врбичке се одазвао апелу да прилозима помогну хитну обнову парохијског дома, али апел је и даље актуелан, јер није прикупљено довољно средстава, а предстоје и други радови на овом објекту.

Црква Успења Пресвете Богородице у Ливну

Како је Удружење више пута нагласило, значај обнове српске православне цркве Успења Пресвете Богородице у Ливну је вишеструк за српски народ ливањског подручија. Реч је цркви старој више од једног и по века која чини осовину духовности и верског идентитета српског народа ливањског подручија, али и значајан споменик културе БиХ.

Након замене крова и уклањања влаге, Удружење је у своје планске активности претходних година уврстило и обнову фасаде цркве, али није било радних активности, како због финансијски захтевног пројекта, тако и због потребе пажљивог вођења радова према логичном редоследу. Удружење ОМЛ, као и СПЦО Лијевно изналазили су средства разних донатора, укључујући и државне институције, како би се приступило најпре обнови православне лијевањске цркве, а потом и околине цркве (порте и парохијског дома). Такође, представници Удружења ангажовали су се са стручњацима за рестаурацију и чување икона и црквених сасуда Музеја Републике Српске, на дефинисању неопходних поступака и редоследа њиховог извођења, а у вези обезбеђења оптималних услова за постављање иконе и безбедност укупне црквене имовине.

У 2018. години Парохија лијевањска је започела самостално са радовима на уређењу порте лијевањске цркве и сређивању парохијског дома. На пролеће очекујемо почетак радова у унутрашњем делу цркве, а потом, у зависности од прилива средстава, и осталих планираних радова.

Поштовање жртава ратова

Српски народ Ливањског поља је током своје дуге историје на том подручју био изложен тешком страдању, чиме се, постепено, српска популација на том подручју смањивала готово до потпуног нестанка. Тиме је наша потомачка обавеза чувања успомена на претке и некадашња огњишта израженија. Жртве наших предака помињемо на местима њиховог страдања, али и у местима где су данас наши домови. Разумевајући ту потомачку дужност Удружење ОМЛ је установило неколико праваца деловања, који се редовно одвијају, кроз:

- ✓ одржавање молитвених сећања на годишњице масовних страдања,
- ✓ обнову и одржавање споменика страдалима на местима страдања,
- ✓ обележавање стратишта,
- ✓ категоризацију и попис жртава 20. века,
- ✓ одржавање сакралне српске баштине,
- ✓ упознавање шире јавности о животу, заоставштини и страдању ливањских Срба путем јавних скупова (изложбе, поромоције књига и пројекција филмова сил).

Парастоси

У данима пред празник свете Великомученице Марине – Огњене Марије, потомци православних Срба са подручија Ливна пострадалих током 1941. године од усташа,

организују молитвено сећање на своје претке у више градова и насеља Србије, Српске и ФБиХ.

Као што је телу потребна храна тако је и души потребно да се храни, а окупљањем у заједничкој молитви и сећању заправо хранимо своје душе. Своје мученике ливањске народ не заборавља и прославља их као свете мученике, а временом ће их и наша црква као такве, свете, препознати и прослављати.

Парастоси ливањским Србима служени су 2018. године у:

Београду – у цркви Светог Марка. Парастос је служио отац Мирко Јамеџија, некадашњи парох лијевањски.

Манастиру Богородице Тројеручице, на Авали - помен је служио отац Војо Билбија.

Новом Саду – у храму Светих Кирила и Методија на Телепу, парастос је служио парох телепски, презвитер Велимир Врућинић.

Бања Луци – у цркви Светог Јована Богослова, на Лаушу, парастос је служио отац Предраг Црепуља, парох лијевањски.

Брчком - у храму Свете Недеље молитвено сећање предводили су отац Миодраг Тошић, отац Жељко Ђурица и протођакон Велибор Симић.

Ливну - централни помен одржава се сваке године, 30. јула у Ливну, у Спомен-капели Свете Великомученице Марине. Свету Литургију и парастос 2018. године служили су: отац Предраг Црепуља, отац Велимир Врућинић, отац Срђан Белензада, отац Мирко Јамеџија, отац Слободан Кљајић и ђакон Радомир Врућинић.

На Барјаку – крај споменика страдалима парастос је служио отац Савко Плавшић, парох граховски.

Чапразлијама – на месту некадашњег споменика страдалницима парастос су служили отац Предраг Црепуља и ђакон Радомир Врућинић.

Губину - у порти цркве Успења Пресвете Богородице, код споменик оцу Ристу Ћатићу и његовим парохијанима из села Сајковић и Грковци помен су служили су отац Предраг Црепуља и ђакон Радомир Врућинић.

Обележавање стратишта и обнова споменика

У оквиру сећања на жртве, Удружење је дефинисало активност достојног обележавања масовних стратишта Срба, пре свега обновом порушених споменика и обележија.

Осим већ описаних радова на: одржавању спомен-гробља, обнови споменика и завршетку обнове Спомен-капеле у Ливну, других активности у извештајној години није било.

Попис жртава

Велики број страдалих Срба ливањског подручија, било да је реч о цивилним жртвама или припадницима војних формација, намеће пред потомке обавезу пописивања имена страдалих, без обзира на чињеницу да потпуни списак не може бити сачињен. Чланови Удружења ангажовали су се и на сакупљању података о страдалим Србима (али и српској културној и верској баштини) из разних извора, након чега ће, њиховим поређењем и провером тачности бити сачињени посебни спискови страдалих у 20. веку, по периодима и категоријама жртава.

Бројна страдања намећу и потребу установљавања својеврсног календара (што прецизнији период појединачног догађаја) и атласа (тачно лоцирање сваког стратишта) страдања Срба. Констатовано је да ова акција захтева шири приступ, односно да је у ове активности потребно укључити и појединце или удружења за рад на истом задатку нарочито имајући у виду и заједничка страдања Срба са подручија суседних општина: Купрес, Дувно, Гламоч и Грахово.

У погледу реализације овог задатка, у току извештајне године није било нових активности.

Однос према традицији и формирање архива Удружења

Формирање базе података расељених Ливњака и потомака, као и архиве скенираних, копираних и оригиналних докуманата историјског и етнографског карактера дефинисано је као стални задатак Удружења.

У реализацији овог задатка, није било посебних активности у извештајној години.

Базе података расељених ливањских Срба

Неопходно је дефинисати одређене техничке околности (место постављања сервера, приступ бази, особу која ће бити одговорна за ажурирање података исл), што је задатак који се преноси у ову годину, али активности по овом задатку није било у 2018. години.

Формирање архива Удружења

У 2018. години нису прибављена нова документа, али је Удружење сачинило попис и категоризацију прибављених докумената и имовине архивског карактера.

Допринос српској заједници ливањског краја

Једна од области деловања у оквиру циљева постављених Статутом и другим актима Удружења ОМЛ односи се и на пружање помоћи српском становништву у парохијама на подручју Ливна које на том подручију опстаје и привређује, често у врло тешким условима. Постизање резултата на овом пољу деловања, осим директне помоћи становницима, може додатно мотивисати повратак Срба на своја имања.

Књиге за школску децу – Током 2018. године, Удружење је из донације Издавачке куће Нови Логос добило 20 комплета уџбеника за децу школског узраста. Ови уџбеници су пре свега, намењени настави учења српског језика и књижевности коју је, током године, организовала професорка из Ливна, Ана Кришто, иначе члан Удружења ОМЛ.

Подришка повратницима - Сваки повратак на почетак је тежак и често се сматра неуспехом. Нажалост, много је оних којима су несрећне и тешке године рата и протеривања ставиле печат избеглце, а међу њима и оних који су тај печат тешко носили и тешко се уклапали тамо где нису поникли и где не припадају. Зато, онима који су се, после година потраге за својим местом под сунцем, вратили своје изворишту треба пружити руку и помоћ да обнове кућу и имање. Свако ко жели добро српском народу треба да се радује свакој обновљеној кући, сваком димњаку који се пуши, свакој покошеној ливади...

Шесточлана повратничка породица Вулић из Врбице дошла је Бојмунте у кућу почившег Слобе Шуњке. За годину дана подигли су кућу под кров и опстају са три краве и 60 оваца.

Удржење ОМЛ је препознало искрене намере ове породице да остане у Врбици и помогло их набавком музика за мужу крава. Ово је скроман допринос обнови живота у Ливањском пољу. Породици Вулић су најпотребнији прикључци за трактор (ротоциона косачица, купилица за сено, плугови, дрљача, балирка за сено), грађевински материјал за изградњу штале, уређаји за домаћинство за опремање куће... Верујемо да ће бити хуманих људи које ће, преко Удружења, или на други начин, помоћи овој породици да подигне угледно домаћинство у нашем крају.

Изборна година - У 2018. години Удружење ОМЛ се ангажовало у пружању информација и помоћи гласачима на: начину регулисања бирачког стауса, провери стања у бирачким списковима, одабиру начина гласања исл. У наведеним активностима Удружење ОМЛ деловало је синхронизовано са завичајним удружењима Дрварчана и Босанског Грахова, са седиштем у Београду. Отворена је заједничка канцеларија завичајних удружења Кантона 10 са целодневним дежурством особа које су давале све неопходне информације и помоћ у вези регистрације бирача и припрема за гласање. На овим пословима је, испред Удружења ОМЛ, ангажована Ратка Канлић, за становнике са подручја општине Ливно.

Координација наведених удружења потпомогнута је од стране Представништва Републике Српске у Београду.

Институционална подршка решавању проблема Срба у Федерацији БиХ - У Народној Скупштини Републике Србије одржана је, 5. новембра 2018.године, седница Скупштинског Одбора за дијаспору и Србе у региону, посвећена положају Срба у Федерацији БиХ. Седница је сазвана на иницијативу председника Одбора, Миодрага Линте, а присуствовали су, између осталих, Његово Преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки г. Сергије и други представници Српске Православне Цркве, као и представници више завичајних удружења. Удружење ОМЛ на овој седници представљали су председник Удружења Никола Петровић и чланови Тодор Бошковић, Владимир Маљковић и Недељко Вуковљак.

Тема састанка односила се на проблеме Срба на подручју Епархије бихаћко-петровачке и Федерације БиХ, са посебним нагласком на тежак економски положај, исељавање и онако малобројних повратника, спору обнову кућа и инфраструктуре, као и изложеност разним видовима дискриминације српског народа.

Владика Сергије изразио је задовољство што је тог дана, у својству епископа, први пут у Скупштини Србије, као и што су на састанку учествовали и представници завичајних удружења из Епархије бихаћко-петровачке. Посебно је нагласио и похвалио рад Удружења Огњена Марија Ливањска.

Председник Одбора, Миодраг Линта, предложио је отварање сталног суштинског дијалога иницираног од стране званичног Београда према званичном Сарајеву на коме ће се кандидовати проблеми Срба у Федерацији БиХ, који би се, уз подршку Владе Републике Српске, покушали решавати.

Инфраструктура - Удружење ће се, у оквиру својих овлашћења и могућности, у сарадњи са домицилним становништвом, и даље ангажовати код надлежних органа локалне самоуправе на подстицању у поправци или изградњи инфраструктуре.

Личне карте - Удружења апелује на све који имају право да прибаве држављанство и лична документа БиХ, јер се тиме стиче и легитимно право учешћа у акцијама побољшања услова живота и положаја тамошњих Срба.

Регулисање власништва над имовином - У претходном периоду Удружење је упутило апел расељеним Србима да формално правно регулишу власништво над својом непокретном имовином. Онима којима та имовина тренутно није потребна или је се прећутно одричу, упућена је одређена врста препоруке да размисле о поверавању те имовине, на употребу СПЦО Лијевно, која је најиздржљивија у опстајању на подручју са кога смо се ми повукли. Апел Удружења и даље је актуелан.

Јавни скупови Удружења

Током 2018. године одржани су следећи јавни скупови у организацији Удружења ОМЛ:

Промоција књиге “Ливањски Срби-просветно духовна заоставштина”

У издању Удружења грађана за књижевну и публицистичку делатност “Слово” Бања Лука, из штампе је 2017. године изашла књига аутора проф др Бранка Докића и Радована Јовића *Ливањски Срби – просветно духовна заоставштина*, којом аутори осветљавају историју школства, српске православне црквене општине и духовности код ливањских Срба 19. и 20. века.

У 2018. години одржана је промоција ове књиге у Ливну, у згради ливањске гимназије. Промоцији су присуствовали и Његово Преосвештенство владика бихаћко-петровачки Господин Сергије, као и: свештеници Жељко Ђурица и Предраг Црепуља; равнатељица ливањске Гимназије др сц Санела Поповић; аутор бројних значајних дела из историје и традиције Ливна, г-дин Стипе Манђерало, бивши професори ливањске Гимназије и други. Речју, овај, још један од бројних израза аутора којим су исказали љубав према завичају, поздравило је преко 60-ак грађана Ливна, као и чланови Управног одбора Удружења Огњена Марија Ливањска из Београда.

Током промоције руководио је г-дин Слободан Наградић, а о књизи су говорили: академик проф Славо Кукић, г-дин Динко Периша, мр Жељко Вујадиновић и коаутор, проф др Бранко Докић.

Изложба “Срби Ливањског поља-трагови кроз векове”

О мотивима и циљу израде и организације изложбе *Срби Ливањског поља-трагови кроз векове*, аутора проф др Вељка Ђурића Мишине и Радована Пилиповића, која приказује векове живота Срба у Ливањском пољу, њихов утицај на развој привреде, образовања и културе, очување верског и националног интегритета под влашћу турске и аустроугарске царевине, бројна страдања све до протеривања са вековних огњишта 1992. године, чланство је детаљно информисано.

У 2018. години изложба је приказана у:

Панчеву – 26. октобра 2018, у простору Градске библиотеке Панчева. Уз свечаност отварања изложбе одржана је и промоција седмог издања књиге *Огњена Марија ливањска*, Буда Симоновића. Скуп је благословио старешина храма цркве Успења Пресвете Богородице у Панчеву, отац Радослав Милановић.

О књизи *Огњена Марија ливањска* говорио је аутор Будо Симоновић, док је глумац Миленко Павлов прочитао одломак из књиге, а студенткиња Тамара Вујчић одрецитовала песму Тодора Бошковића *Валор*, као језгровит пресек трагичног и плодног живота његовог оца Марка Маркице Бошковића.

У уметничком делу програма учествовала је женска група певача КУД Станко Пауновић НИС Рафинерија Нафте Панчево.

Изложбу је отворио директор Библиотеке, Дејан Боснић.

Кикинди - 21. децембра 2018. године, у просторијама Културног центра. Скуп је благословио протојереј Миленко Сандић, парох кикиндски и свештеник бугојански до последњег рата, испред Удружења ОМЛ обратила се Дијана Ковачић.

У уметничком делу програма наступио је КУД "Извор" из Накова. Стихове своје песме "Вапур", посвећене Маркици Бошковићу, страдању и обнови његове породице, говорио је Тодор Бошковић из Рујана.

Изложбу је отворио Марко Марковљев из Културног центра Кикинда.

За одржавање изложби у Панчеву и Кикинди Удружење ОМЛ се посебну захваљује Милету Вујчићу из Панчева и новинарки Ради Шегрт из Кикинде.

Односи са јавношћу

Чланови Удружења Огњена Марија Ливањска настоје да се, присуством и активним учешћем, одазову позивима на бројне манифестације у организацији државних и органа локалне самоуправе, других удружења и појединаца.

Крајем априла 2018. године Удружење је, преко својих представника, о личном трошку, присуствовало на неколико свечаности поводом обележавања сто година од смрти Гаврила Принципа. Члан УО Удружења, Жељко Росић, присуствовао је свечаном **обележавању стогодишњице смрти Гаврила Принципа у Босанском Грахову**, месту Принциповог рођења, у организацији општинске управе Босанско Грахово и Епархије бихаћко-петровачке. Такође, у оквиру програма обележавања годишњице ослобођења логора Матхаузен и стогодишњице смрти Гаврила Принципа, представници више удружења из Србије су обишли логор Матхаузен, некадањи аустроугарски логор у Терезину и околна војничка гробља на којима је сахрањено више хиљада српских војника из Првог светског рата. **Венац Гаврилу Принципу у Терезину** положио је Аљоша Вулета, члан УО Удружења.

На Правном факултету у Београду одржана је, 27. априла 2018. године, промоција трећег издања књиге члана нашег Удружења, Оливера Ињца, **Велике адвокатске одбране**. Промоцији, коју је отворио декан Правног факултета, проф. др Сима Аврамовић, присуствовала је и Дијана Ковачић, члан УО Удружења ОМЛ.

Београдској промоцији филма „**Крст над јамом**“, аутора Душана Басташића и премијерном приказивању изложбе уметничких фотографија „**Тамо где праведници почивају**“ аутора Николе Зајца, које је организовало Удружење Јадовно 1941, присуствовало је више чланова Удружења ОМЛ.

Трибина „Срби Босне и Херцеговине у XIX веку“ одржана је 27. септембра 2018. у крпти Храма Светог Саве, на којој су представљене књиге: Јована Б. Душанића *Срби Босне и Херцеговине у XIX веку – борба за слободу и уједињење*, као и књига Душу нису убили, Мире Лолић Мочевећ. Овом догађају такође је присуствовало више чланова нашег Удружења.

Државни органи и институције и локална самоуправа

МСС РС – Управа за дијаспору и сарадњу са Србима у региону

У свом досадашњема раду Удружење је више пута учествовало на конкурсима за финансирање и суфинансирање пројеката од значаја за културу и живот српске заједнице, које расписује Управа за дијаспору.

У 2018. години, Удружење је добило средства за издавање монографије о Ливну.

Представништво Републике Српске у Београду

Са Представништвом Републике Српске у Београду, Удружење ОМЛ одржава редовне контакте, што подразумева обавештавање представника Представништва о раду и активностима Удружења, упућивање позива за јавне догађаје у организацији Удружења како представницима Представништва тако и широј заједници путем мреже и инфраструктуре Представништва. Такође, представници Удружења одазивају се свим скуповима и јавним манифестацијама у организацији Представништва.

На свечаности додле награде „Извор“, по књижевном конкурс за најлепше песме и најлепше приче о завичају, коју је организовало Представништво Републике Српске, Удружење је представљала госпођа Ратка Канлић, члан Удружења.

Музеј жртва геноцида, Београд

Сарадња коју је у претходним годинама Удружење успоставило са Музејом жртва геноцида у Београду, како у погледу прикупљања и размене података за израду спискова српских жртва 20. века, тако и у погледу професионалне помоћи стручњака ове институције, одвија се и даље у складу са потребана Удружења и потребама и могућностима Музеја.

Скупштина општине Сурчин

Локална самоуправа на чијем подручју се налази седиште Удружења упозната је са активностима Удружења и, у складу са могућностима, исказала је спремност да помогне у реализацији одређених активности.

Образовне установе

Током 2018. Удружење ОМЛ је, у циљу упознавања шире јавности са историјом и културом ливањских Срба, упутило на преко педесет адреса поклон у књигама: *Огњена*

Марија ливањска, Буда Симоновића; Ливањски Срби-просветна и духовна заосташтина, Бранка Докића и Радована Јовића, као и примерак Ретроспективе-извештај о петогодишњем раду Удружења ОМЛ. Овај поклон уручен је: библиотекама градова, факултета, института, архива, музеја, средњих и основних школа.

Друга Удружења

У извршавању својих активности Удружење одржава контакте и консултације са другим удружењима сличног програмског карактера.

Извештајем ћемо поменути само она удружења са којима је до сада успостављена конкретна сарадња по одређеним питањима: Завичајно удружење Ливњана и Граховљана из Бачког Јарка; Удружење Граховљана, Београд; Удружење Дрварачана, Београд; УГ Јадовно 1941 Бања Лука; Удружење СНД Пребиловци; Савез крајишких удружења; Српско удружење Личана, Гацке долине и Врховина и друга удружења.

Српско Удружење Личана Гацке долине и Врховина, у сарадњи са чланом УО Удружења ОМЛ и свештенством Епархије бихаћко-петровачке, организовало је ходочашће српским православним светињама западно од Дрине у периоду од 28.-30. септембра. Група од 50 путника обишла је: Манастир Гомирје, родну кућу Николе Тесле у Смиљану, манастире Крупну и Крку, као и цркву Св. Петра и Павла у Босанском Грахову, родну кућу Гаврила Принципа у Обљају, Спомен-гробље на Барјку-Челебић. Спомен-костурницу у Ливну, као и манастир Веселиње. У лијевањској цркви Успења Пресвете Богородице ходочасници су присуствовали Литургији. Путовање је била добра прилика да се путници упознају са светињама које су обишли, успонима и страдањима Срба на подручјима Лике, Далмације и Босанске Крајине, на којима су наши преци вековима страдали за одбрану националног и верског идентитета. У 2019. години планира се организација путовања сличног карактера.

Српска православна црква

Епархија бихаћко-петровачка

Сарадња Удружења са Епархијом бихаћко-петровачком одвија се кроз редовне контакте и координацију у вези са свим активностима Удружења, путем доставе планова Удружења, годишњих извештаја о раду, а у одређеним случајевима и ангажовања на одређеним пословима само и искључиво уз благослов надлежног епископа. Са Његовим Преосвештенством Епископом Сергијем представници Удружења имали су више сусрета и састанака, а Епископ је присуствовао неким скуповима у организацији Удружења.

Архив Српске православне цркве

Стручна и братска помоћ и сарадња успостављена са Архивом Српске православне цркве и њеним особљем на прикупљању архивског материјала, дефинисању и

дизајнирању изложбених паноа исл, и даље се одвија у складу са потребама и могућностима Архива и Удружења ОМЛ.

Парохије Ливањског поља

Из презентованих извештајних ставки о раду Удружења у свим претходним годинама, па и овој, уочава се стална комуникација, координација и блиска сарадња са Парохијом лијевањском и оцем Предрагом Црепуљом. Представници Удружења учествују у организацији прослава црквених слава, присуствују црквеним прославама, литургијама и другим догађајима на подручју Ливна.

Из живота наших цркава

Слава цркве у Врбици - На Духовски понедељак, 28. маја 2018. године, прослављена је слава храма у Врбици, посвећеног Силаску Светог Духа на Апостоле. Свету Литургију служио је парох лијевањски и врбички отац Предраг Црепуља, а за певницом је одговарао Миле Вујичић из Бојмуната.

Народни збор на Благу Марију - на дан свете Марије Магдалене, у народу позната као мирносна Марија, одржан је и ове године народни збор у Врбици. Уочи празника парохијани су најпре уредили храм чија се врата отварају тек неколико пута годишње. Лазар Катић је, као и претходних година, покосио порту, Ацо Иветић заменио свог ујака и купио сено, Бранко Вујичић је покосио пут од Селина, а Сава Јовић, Милка Кисић, Мара Јовић Столина, Сава Шуњка, Миладин Коњикушић, Светлана, Урош и Никола Петровић украсили су цркву, порту и парохијски дом, као у срећнија времена која памти ова парохија. Покренуто ланцем који је даривао и поставио Сава Јовић, на дан Благе Марије зазвонило је звоно са врбичке цркве да сакупи народ да се помоли за себе и све српско у овом крају. *Дођи народе мој поново* - дуго је одјекивало Ливањским пољем. Благо оном ко може да чује!

Једна недјеља у Богородичином храму у Ливну – из пера и срца пароха лијевањског, Предрага Црепуље

Са првим зрацима сунца, са ливањског смарагдно плавог неба, освану још једна света недјеља. Вријеме је да се служи Богу. Парох лијевањски, узевши из дома вино, воду, просфору и све што је неопходно да би се служила Света Литургија, одјева своју мантију и лаганим корацима креће ка прелијепом храму Успења Пресвете Богородице, који наши преци изградише још за турског земана. Храм на узвишици, видан из цијелог Ливна, крст са његовог звоника се види из цијелог града.

Идући ка храму, свештеник у себи размишља: "Мили Боже, хоће ли ко од старца моћи данас доћи? Дан је лијеп, али је синоћ било невријеме. Можда не смеју вани. Ово мало дјечице је на распусту, можда су негдје и отишли..."

Тако размишљајући, стиже у свети храм, откључавајући га са два огромна метална кључа, и улази унутра. Сваки пут улазак је запањујући. Када се одшкрину метална

врата, верника дочека велељепни изглед унутрашњости, прелијепе иконе са својим златним ореолима које одољевају зубу времена и мирис тамјана од претходне Литургије. Зидови натопљени искреном молитвом и тешким бременом историје који носи ова мала хришћанска заједница на својим плећима.

Иако још никога нема, свештеник осјети да ће барем њих неколико доћи. Упркос болести и годинама, Ливњаци неће дозволити да њихова светиња остане празна. Колико год да их дође, црква ће бити пуна.

Сабирајући своје мисли на молитву, облачећи се у свете златоткане одежде у миру и тишини храма обасјаног првима зрацима сунца, размишља колико ли је светих душа у прошлости, баш у овом храму, са својим часним протама ливањским, своје молитве Богу узносило. Одлутавши тако у мислима, тргну га звук звона са других градских цркава. Појури да и он позвони старим звоном које је пре више од једног века даривала честита Стана Арнаут да, како на њему пише, "живе зове, а мртве оплакује" те да, својим рањеним звуком, сакупи вернике.

Одједном, тишину у црквеној порти почеше да испуњавају гласови. Чују се и дјеца. Ту су Стојка и Војка, Весна и Божана, и сви остали наши парохијани, носе цвијеће за свети храм. Ту су Милка и Смиљана, спремне да држе пјевницу. Ту су и наша дјечица, ђаци за вјеронауку, неки да чтецирају, неки да помогну у олтару, сви да своје искрене молитве Богу узнесу. Јер, молитве дјечије и ових измучених старца су најискреније засигурно.

Литургија свечано одпоче. Иако нас је десетак, као да нас је стотину – јер тако и звучаше када одјекну прво „Амин“, које пјевница започе а остали подржаше.

Не осјећамо да нас је мало, јер са нама су свети анђели и наши преци, који спију вечним сном праведних мученика тек неколико метара од Богородичине цркве, у капели Свете великомученице Марине. Са нама су и сви они, наши најмилији, рођени и крштени овдје а расути по цијелој свијету.

Тако одпоче још једна Света Литургија у Ливањској Богородичиној цркви. Одпочета давних дана, а никада се, ако Бог да, неће завршити...

Слава лијевањске цркве – текст кума и домаћина славе, Давида Ковачића

Ливно је град са малим бројем српског становништва, али ипак сваке недјеље и празника чују се звона са наше православне цркве. Позивају људе да дођу и помоле се Богу у храму Успења Пресвете Богородице.

У уторак 28.8.2018. посебно су били свечани звуци тих наших звона, обиљежавали су славу цркве и дан посвећен Успењу Пресвете Богородице – Великој Госпојини. Када сам видео да у цркву долазе и мени непознати људи да увеличају овај наш празник био сам пресретан. Данас сам црквени кум и домаћин.

Мој посебан дан уз оца Предрага Црепуљу, нашег ливањског пароха, увеличали су својим присуством игуман Серафим из манастира Кацапун у епархији Врањској, протојереј-ставрофор Жељко Ђурица, бивши парох лијевањски, и јереј Немања Бошковић, парох Бечменски и наше горе лист.

А шта да вам кажем, која радост кад сам видео мог вјероучитеља Жељка Ђурицу, који је дошао чак из Брчког да буде уз мене и наше парохијане. Служећи у ливањској парохији 15 година, он ме је крстио, научио да будем човијек који ће да воли Бога и поштује све људе добре воље. Показао ми је вриједност вјере, цркве и живота у вјери. На том сам му бескрајно захвалан.

Служба је прошла свечано и лијепо. Након освећења колача и кољива, сви присутни су кренули из цркве на уобичајено дружење и ручак, како се одувјек приређује на нашим просторима. Неки од присутних људи свратили су у Костурницу, да се помоле и поклоне нашим жртвама страдалим у Другом свјетском рату.

Тако је прошао дан који ћу заувјек памтити, за мене посебан, за друге, надам се лијеп и угодан. Боже дај нам да се увијек овако састајемо и дружимо, и ако је икако могуће још у већем броју.

Слава храма у Пеуљама – седамнаестог новембарског дана, литургијским сабрањем прослављена је слава цркве Светог Великомученика Георгија победоносца у Пеуљама. Свету Литургију су служили свештеници Милош Црепуља, парох пљевско-мујицићки; Зоран Миловац, парох треће парохије дрварске; Савко Плавшић, парох граховски, и парох лијевањски и црнолушко-пеуљански Предраг Црепуља. На богослужењу су се окупили верници из Пеуља и целе црнолушке парохије. Славско кољиво и колач је припремила госпођа Стојка Градина из Ливна.

Наступи у медијима

Током 2018. године предстваници Удружења имали су више наступа у медијима, током којих је представљен рад Удружења, као и прикази из прошлости ливањских Срба. Медији су пренели и информације о одржавању јавних скупова и догађаја у организацији Удружења, при чему нарочито истичемо редакције: агенције Срна, радија Слово љубве и Бум-бум радија-емисије Помаже Бог народе мој, дневних новина Новости, новина Српско коло идр.

На ТВ Храм, приказана је репортажа „Страдање Срба у ливањском крају о коме се деценијама ћутало“.

Остало

Промоција и маркетинг

У циљу илустративног приказивања рада Удружења, као и баштине ливањских Срба, Удружење је, у складу са могућностима, припрема прикладан материјал.

Успеси наше деце из Ливна

Петра Ждеро, чланица Taekwondo клуба Магоне Ливно, освојила је 2018. године бронзану медаљу на међународном такмичењу и тако нас поново обрадовала овим значајним успехом.

Обавештавање чланства и јавности

Обавештавање чланства и јавности о програму и циљевима Удружења, његовом раду, конкретним пројектима и акцијама одвија се превасходно преко интернет странице www.omlivanjska.com која се редовно ажурира вестима и догађајима из Удружења и Парохије лијевањске.

Поред редовних информација везаних за рад Удружења и Парохију лијевањску, путем своје интернет странице Удружење пружа и одрђене информације о догађајима које организују друга удружења.

За потребе Удружења ОМЛ функционише и Facebook-у група.

Закључак

Сагледавањем Плана рада за 2018. годину, као и информација и података из овог Извештаја, уочљиво је да Удружење није извршило одређени број планираних задатака, што је разумљиво имајући у виду да је план постављен амбициозније него што су расположиви ресурси Удружења.

Изречени критички ставови о недовољном интересу за чланство и слабој вољи за активан рад на конкретним пословима, свакако стоје, али очекујемо да постигнути резултати рада постану уједно и добар мотивациони фактор који ће млађим генерацијама потомака пробудити жељу да наставе посао важан за заједницу, са крајњим резултатом који ће имати трајати у будућности.

У Извештају смо на више места цитирали делове говора нашег владике, пароха, учених људи... којима су нам се обраћали током године. Речи тих беседа биле су упућене присутнима, а једнако и онима који нису могли да присуствују. Ако нису чули, ово је прилика да прочитају, да не остану ускраћени за речи које чувају веру и понос.

**УПРАВНИ ОДБОР
УДРУЖЕЊА ОГЊЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА**

**Гордана Достанић,
Председник Управног одбора, ср**

Прилог: Година 2018. у слици

Христос се роди!

Црква и служба у Голињеву

Промоција књиге у Ливну

Освећење цркве у Рујанима

Парастоси у Ливну и Губину